

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 60/2022-50

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Dudíša a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Ladislavom Riedlom, Slovenská 46, Prešov, proti postupu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, 4. oddelenia vyšetrovania, odboru Východ a postupu Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky v trestnej veci sťažovateľa vedenej pod ČVS: PPZ-180/NKA-VY4-2019 takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 31. marca 2021 domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom 1. Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, 4. oddelenia vyšetrovania, odboru Východ (ďalej aj „vyšetrovateľ“ alebo „Prezídium Policajného zboru“), 2. Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „špeciálna prokuratúra“) a 3. Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) vo svojej trestnej veci vedenej pod ČVS: PPZ-180/NKA-VY4-2019 (ďalej aj „napadnuté prípravné konanie“). Sťažovateľ zároveň navrhoval prikázať orgánom činným v trestnom konaní, aby v napadnutom konaní konali bez zbytočných prieťahov, a uplatnil si náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že 20. mája 2012 vyšetrovateľ uznesením ČVS: PPZ-203/BOK-VY-2011 začal trestné stíhanie pre trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej

skupiny podľa § 296 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) a pre trestný čin neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1 a 4 Trestného zákona. Týmto uznesením zároveň vznesol proti sťažovateľovi obvinenie. Sťažovateľ podal proti tomuto uzneseniu sťažnosť, ktorú prokurátor špeciálnej prokuratúry zamietol uznesením č. k. VII/1 Gv202/11-226 zo 14. augusta 2012 spolu so sťažnosťami ostatných spoluobvinených. Reorganizačnou zmenou od 1. decembra 2012 sa predmetný spis viedol ďalej pod ČVS: PPZ-186/NKA-FP-VY-2012. Uznesením vyšetrovateľa z 8. apríla 2013 boli traja z obvinených vrátane sťažovateľa vylúčení na samostatné konanie pod ČVS: PPZ-393/NKA-FP-VY-2013. Ďalším uznesením vyšetrovateľa z 12. mája 2015 boli sťažovateľovi (ČVS: PPZ-393/NKA-FP-VY-2013) vznesené obvinenia za totožné skutky ako v uznesení z 20. mája 2012, len v neskoršom období. Aj proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť (22. mája 2015), ktorú prokurátor špeciálnej prokuratúry odmietol uznesením č. k. VII/1 66/13/1000-92 z 18. septembra 2015 (spolu so sťažnosťami ostatných obvinených). Z dôvodu organizačných zmien je predmetná trestná vec od 1. októbra 2019 vedená pod ČVS: PPZ-180/NKA-VY4-2019.

3. Sťažovateľ poukazoval na to, že od júna 2015 nebol vyše troch rokov upovedomený o žiadnom naplánovanom procesnom úkone, a preto napadnutý postup orgánov činných v trestnom konaní podľa jeho názoru vykazuje znaky nečinnosti. Celé trestné konanie zo strany orgánov činných v trestnom konaní považuje aj za neefektívne a nesústredené, pretože sa domnieva, že rozhodovanie v predmetnej trestnej veci vôbec nie je zložité. Pritom zdôrazňuje, že od vznesenia obvinenia do podania ústavnej sťažnosti uplynulo 9 rokov, pričom prokurátor špeciálnej prokuratúry v tomto časovom období na neho dosiaľ nepodal obžalobu.

II.

Procesný postup ústavného súdu a vyjadrenia účastníkov konania

4. Po dožiadaní ústavného súdu špeciálna prokuratúra 4. januára 2022 k napadnutému prípravnému konaniu (ČVS: PPZ-180/NKA-VY4-2019) uviedla, že vyšetrovanie bolo už ukončené a 14. októbra 2021 bol vyšetrovací spis spolu s návrhom na podanie obžaloby doručený špeciálnej prokuratúre, kde v súčasnosti prebieha spracovanie obžaloby (sp. zn. VII/1 Gv5/18/1000). Prokurátor špeciálnej prokuratúry zároveň uviedol, že skutky, ktoré sú predmetom konania v danej trestnej veci, súvisia s mimoriadne rozsiahlou ekonomickou trestnou činnosťou páchanou v období rokov 2007 – 2012, na ktorej sa podieľalo niekoľko desiatok osôb. Podstata tejto trestnej činnosti mala spočívať v organizovaní fiktívnych obchodných reťazcov s cieľom neoprávnene získať nadmerný odpočet dane z pridanej hodnoty, resp. skrátiť uvedenú daň. Malo ísť o trestnú činnosť páchanú v mimoriadne veľkom rozsahu (napr. samotný sťažovateľ sa na tejto trestnej činnosti mal podieľať v rozsahu 4 215 507,25 eur, čo ale spomedzi ostatných obvinených ani nepredstavuje najväčšiu sumu). S ohľadom na rozsah trestnej činnosti a veľký počet obvinených boli jednotlivé parciálne skutky, pokiaľ to bolo možné, vylučované na samostatné konania, ktoré sa v súčasnosti nachádzajú v rôznych procesných štádiách. Konkrétne deväť vecí sa stále nachádza v štádiu vyšetrovania, v dvoch veciach vrátane napadnutého konania bolo vyšetrovanie ukončené s návrhom na podanie obžaloby a napokon obžaloba už bola podaná v ôsmich veciach.

5. Ústavný súd ústavnú sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 60/2022-15 z 8. februára 2022 ju podľa § 56 ods. 1 a 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej

republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v časti namietaného porušenia označených práv postupom vyšetrovateľa a špeciálnej prokuratúry v napadnutom prípravnom konaní prijal na ďalšie konanie a vo zvyšnej časti ju odmietol.

6. Ústavný súd následne výzvou zo 14. februára 2022 vyzval Prezídium Policajného zboru a špeciálnu prokuratúru, aby sa vyjadrili k opodstatnenosti ústavnej sťažnosti. Prezídium Policajného zboru v podaní doručenom ústavnému súdu 1. marca 2022 uviedlo, že sťažovateľ po svojom výsluchu 16. júna 2015 výslovne do zápisnice uviedol, že nežiada, aby bol dopredu upovedomený o možnosti zúčastňovať sa ďalších procesných úkonov s inými subjektmi predmetného trestného konania a ani nechce byť prítomný pri týchto úkonoch. V predmetnom trestnom stíhaní boli medzitým vypočutí všetci obvinení, viac ako 50 svedkov, niektorí opakovane, boli vykonané dve konfrontácie, bola spracovaná právna pomoc do Lotyšska a tiež boli spracované dožiadania do bánk a na príslušné daňové úrady. Napokon Prezídium Policajného zboru vo svojom vyjadrení zdôraznilo, že v predmetnom trestnom stíhaní ide o mimoriadne rozsiahlu trestnú činnosť s vytvorením siete viac ako 50 obchodných spoločností na území Slovenska, Česka, Maďarska, Poľska, Lotyšska, Írska, Rumunska a Ukrajiny s rozsiahlym listinným materiálom, a teda aj potrebou jeho adekvátneho vyhodnotenia a analýzy.

7. Podaním doručeným ústavnému súdu 1. apríla 2022 zareagovala na výzvu adresovanú špeciálnej prokuratúre generálna prokuratúra. Táto vo svojom vyjadrení zdôraznila, že predmetné trestné stíhanie, ktoré bolo začaté ešte 28. apríla 2010, sa týka mimoriadne rozsiahlej ekonomickej trestnej činnosti cezhraničnej povahy, ku ktorej malo dochádzať v období rokov 2007 až 2012 desiatkami osôb. Postupne v priebehu prípravného konania boli objasňované ďalšie okolnosti, ktoré viedli k obvineniu viac ako 100 osôb. Takýto rozsah nevyhnutne viedol k postupnému vylučovaniu parciálnych skutkov na samostatné konania. V dôsledku tohto rozdelenia bolo dosiaľ obžalovaných 42 osôb v rámci 8 obžalôb, v ďalších troch trestných veciach spolu 15 obvinených vrátane sťažovateľa bolo vyšetrovanie ukončené a veci boli predložené dozorovému prokurátorovi na ďalšie konanie a napokon v siedmich ďalších veciach prebieha ešte vyšetrovanie. Konkrétne vyšetrovací spis v sťažovateľovej trestnej veci má momentálne 32 zväzkov a 12 509 strán. Uvedený rozsah kladie zvýšené nároky na riadenie a koordináciu vyšetrovateľov a dozorujúcich prokurátorov, ale aj na samotné trvanie prípravného konania. Generálna prokuratúra následne stručným spôsobom uviedla okolnosti týkajúce sa zložitosti veci, správania sťažovateľa, ako aj postupu orgánov činných v trestnom konaní vrátane stručnej rekapitulácie napadnutého prípravného konania. Vo vzťahu ku konkrétnej námietke sťažovateľa, že od júna 2015 nebol vyše troch rokov upovedomený o žiadnom naplánovanom procesnom úkone, generálna prokuratúra podotkla, že zo zápisnice o výsluchu sťažovateľa zo 16. júna 2015 (zväzok vyšetrovacieho spisu 4, č. l. 1324 – 1327) vyplýva, že sťažovateľ po poučení uviedol, že si nežiada byť dopredu upovedomený o možnosti zúčastňovať sa ďalších procesných úkonov s inými subjektmi tohto konania, a pritom deklaroval aj to, že nechce byť prítomný pri týchto úkonoch. Na základe jeho podania z roku 2019 však orgány činné v trestnom konaní vzali na vedomie jeho záujem opätovne aktívne využívať účasť na vyšetrovacích úkonoch, čo mu aj umožnili. Od roku 2020 právo zúčastňovať sa vyšetrovacích úkonov sťažovateľ realizuje prostredníctvom zvoleného obhajcu. V závere generálna prokuratúra zhrnula, že vyšetrovacie úkony v napadnutom prípravnom konaní boli realizované priebežne bez prietáhov a aj celková doba napadnutého prípravného konania je

adekvátna závažnosti a rozsiahlosti predmetnej trestnej veci, a preto sa domnieva, že v napadnutom prípravnom konaní nedošlo k porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

8. Po doručení vyjadrenia generálnej prokuratúry, špeciálnej prokuratúry a Prezídia Policajného zboru ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa, aby v prípade, ak by to sťažovateľ považoval za potrebné, zaujal stanovisko k týmto vyjadreniam, ktoré mu v prílohe zaslal. Sťažovateľ vo svojom podaní doručenom ústavnému súdu 13. mája 2022 síce uznal, že na výsluchu 16. júna 2015 sám po príslušnom poučení požiadal, aby mu orgány činné v trestnom konaní neoznamovali procesné úkony s tým, že sa ich nechce zúčastňovať, no tvrdí, že to bola z jeho strany nepozornosť prameniaca zo stresu, pričom v uvedenom období nevyužíval ani služby právneho zástupcu. Sťažovateľ tvrdí, že pri preštudovaní spisu 7. septembra 2018 si uvedomil svoj omyl, ale napriek tomu sa domnieva, že orgány činné v trestnom konaní mali aj tak povinnosť oznamovať mu termíny výsluchov jeho spoluobvinených, a to podľa § 34 ods. 4, § 213 a § 263 ods. 3 písm. a), ods. 4 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). V ďalšej časti svojho vyjadrenia sťažovateľ poukazoval na údajné porušenia svojho práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy zo strany orgánov činných v trestnom konaní v napadnutom prípravnom konaní. Taktiež bez akejkoľvek príčinnej spojitosti s namietaným porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie veci v primeranej lehote spochybňoval viaceré skutkové okolnosti a dôkazy v napadnutom prípravnom konaní. Napokon aj s poukazom na dĺžku napadnutého prípravného konania preto žiadal, aby ústavný súd vyhovel jeho ústavnej sťažnosti, ktorou namietal práve porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie veci v primeranej lehote.

9. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s podaniami účastníkov dospel k názoru, že od ústneho pojednávania nemožno v tomto prípade očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Stručná chronológia úkonov v napadnutom prípravnom konaní

10. Z vyjadrenia generálnej prokuratúry vyplýva nasledujúca rekapitulácia procesných úkonov:

- Uznesením vyšetrovateľa Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Košiciach ČVS: KRP-40/OEK-KE-2010 Bo z 28. apríla 2010 bolo začaté trestné stíhanie pre zločin neodvedenia dane a poistného formou organizovanej skupiny podľa § 277 ods. 1, ods. 2 písm. a), ods. 4 Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. i) Trestného zákona.

- Uznesením vyšetrovateľa Prezídia Policajného zboru – úradu boja proti organizovanej kriminalite ČVS: PPZ-203/BOK-VY-2011 z 20. mája 2012 bolo vznesené obvinenie celkovo 43 osobám, a to vrátane sťažovateľa, pre skutky kvalifikované ako zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona [pod bodom A) výrokovej časti uznesenia] a zločin neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1, 4 Trestného zákona [pod bodom B) výrokovej časti uznesenia].

- Uznesením prokurátora špeciálnej prokuratúry zo 14. augusta 2012 boli sťažnosti 23 obvinených (vrátane sťažovateľa) proti uzneseniu o vznesení obvinenia zamietnuté ako nedôvodné.

- Uznesením vyšetrovateľa Prezídia Policajného zboru – národnej kriminálnej agentúry ČVS: PPZ-186/NKA-FP-VY-2012 z 8. apríla 2013 bola podľa § 21 ods. 1 Trestného poriadku (*per analogiam*) vylúčená trestná vec obvinených [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] stíhaných za zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona a za zločin neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1, 4 Trestného zákona na samostatné konanie vedené na Národnej kriminálnej agentúre Prezídia Policajného zboru, národnej jednotke finančnej polície, expozitúre Východ pod ČVS: PPZ-393/NKA-FP-VY-2013.
- Dňa 30. mája 2013 bol na základe dohody Najvyššieho štátneho zastupiteľstva Českej republiky a generálnej prokuratúry vytvorený spoločný vyšetrovací tím. Dohoda bola doplnená dodatkami z 27. marca 2015, zo 16. januára 2015, z 27. júna 2016 a z 23. januára 2017.
- Listom dozorového prokurátora z 27. júna 2013 bol upovedomený sťažovateľ o spôsobe vybavenia jeho podania z 5. mája 2013 doručeného špeciálnej prokuratúre 13. mája 2013 a označeného ako „návrh na zastavenie trestného stíhania“.
- Uznesením vyšetrovateľa ČVS: PPZ-393/NKA-FP-VY-2013 zo 17. júla 2013 bola do trestného konania pribratá znalkyňa z odboru písmoznalectva, odvetvia ručného písma. Znalecký posudok č. 64/2013 bol spracovaný 10. novembra 2013.
- Dňa 22. septembra 2014 boli požiadané o poskytnutie súčinnosti – Daňový úrad Košice a Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky.
- Uznesením vyšetrovateľa ČVS: PPZ-393/NKA-FP-VY-2013 z 12. mája 2015 bolo začaté trestné stíhanie a súčasne vznesené obvinenie sťažovateľovi a ďalším osobám: [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED]. Sťažovateľovi bolo predmetným uznesením vznesené obvinenie za zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona a pokračovací zločin neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1, 4 Trestného zákona.
- Dňa 9. júla 2015 bola dozorovým prokurátorom vybavená žiadosť sťažovateľa z 25. júna 2015 o preskúmanie postupu vyšetrovateľa.
- Dozorový prokurátor uznesením z 18. septembra 2015 zamietol sťažnosti [REDACTED] (doručená 8. júna 2015), [REDACTED] (doručená 24. júla 2015) a sťažovateľa, ktorý ju podal 18. mája 2015 a ďalším podaním doplnil 25. augusta 2015. Okrem toho osobitným listom z 18. septembra 2015 reagoval aj na ďalšie argumenty sťažovateľa obsiahnuté v doplnení jeho sťažnosti proti uzneseniu o vznesení obvinenia.
- Uznesením z 5. októbra 2015 bolo zastavené trestné stíhanie v jednej zo svojich častí (vo vzťahu k spoločnosti [REDACTED]).
- Dňa 15. januára 2016 bola medzinárodnému odboru generálnej prokuratúry zaslaná žiadosť o poskytnutie medzinárodnej právnej pomoci do Rakúskej republiky, ktorú inicioval vyšetrovateľ. Po jej preskúmaní a doplnení generálna prokuratúra listom z 2. marca 2016 požiadala príslušné rakúske orgány o poskytnutie právnej pomoci.
- Generálna prokuratúra upovedomila 15. januára 2016 sťažovateľa o tom, že jeho návrhu na zrušenie právoplatného uznesenia o vznesení obvinenia z 26. októbra 2015 nevyhovela.
- Uznesením prokurátora špeciálnej prokuratúry z 2. júna 2016 bolo zastavené trestné stíhanie vedené proti obvinenému [REDACTED], ktorý zomrel.
- Dňa 11. augusta 2016 bola zaslaná žiadosť o poskytnutie medzinárodnej právnej pomoci príslušným orgánom Lotyšskej republiky.
- V rámci právnej pomoci sa 10. decembra 2016 zrealizovali v Rakúsku výsluchy dvoch svedkov.

- V nadväznosti na výsledky právnej pomoci bol 20. januára 2017 pribratý prekladateľ na preklad písomností doručených od rakúskych justičných orgánov.
- Dňa 2. marca 2017 bola podaná žiadosť o poskytnutie údajov z evidencie zaknihovaných cenných papierov vo vzťahu k desiatim obvineným.
- Dňa 24. marca 2017 boli vyžiadané údaje, ktoré boli predmetom bankového tajomstva, na desiatich obvinených.
- V období od 26. júla 2012 do 16. marca 2018 bolo vykonaných 27 výsluchov obvinených, pričom niektorí z nich boli vypočutí ešte v štádiu pred vznesením obvinenia v procesnom postavení svedkov (16 výsluchov v dobe od 14. apríla 2009 do 16. februára 2015). Okrem obvinených bolo zrealizovaných 76 výsluchov svedkov (okrem výsluchov osôb, ktorým bolo neskôr vznesené obvinenie). V rámci spolupráce spoločného vyšetrovacieho tímu bolo v Českej republike zrealizovaných 10 výsluchov.
- Po vykonaní oboznamovania obvinených s výsledkami vyšetrovania vyšetrovateľ zaslal špeciálnej prokuratúre 15. novembra 2018 návrh na podanie obžaloby na všetkých obvinených.
- Dozorový prokurátor opatrením z 13. septembra 2019 vrátil podľa § 230 ods. 2 písm. d) Trestného poriadku vec na doplnenie vyšetrovania. Primárnym dôvodom bola nutnosť doplniť vyšetrovanie, a to vzhľadom na formulácie skutkov nemajúce dôslednú oporu v dovtedajších skutkových zisteniach.
- Následne vyšetrovateľ uznesením z 30. októbra 2019 rozhodol podľa § 21 ods. 1 Trestného poriadku o vylúčení veci obvineného [REDAKOVANÉ] na samostatné konanie.
- Po novom oboznámení obvinených s výsledkami vyšetrovania vyšetrovateľ 27. marca 2020 opätovne podal špeciálnej prokuratúre návrh na podanie obžaloby.
- Dozorový prokurátor listom z 30. apríla 2020 vybavil podnet sťažovateľa na preskúmanie postupu vyšetrovateľa podľa § 210 Trestného poriadku.
- Dňa 14. septembra 2020 dozorový prokurátor opätovne rozhodol o vrátení veci vyšetrovateľovi na doplnenie vyšetrovania. Opieral sa pritom o výsledky dokazovania vo veci vedenej pod ČVS: PPZ-130/NKA-VY4-2020, z ktorých vyplynula potreba dôsledne vyhodnotiť a prepojiť ich vzájomné súvislosti.
- Následne vyšetrovateľ uznesením ČVS: PPZ-180/NKA-VY4-2019 z 20. októbra 2020 podľa § 21 ods. 1 Trestného poriadku vylúčil veci obvinených [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] na samostatné konanie.
- V období od 12. novembra 2020 do 21. januára 2021 boli vykonané ďalšie štyri výsluchy obvinených.
- Dňa 13. januára 2021 dozorový prokurátor zamietol sťažnosť obvineného [REDAKOVANÉ] z 30. decembra 2020 proti uzneseniu vyšetrovateľa o vylúčení veci.
- Dozorový prokurátor upovedomil 30. apríla 2021 sťažovateľa o preskúmaní postupu podľa § 210 Trestného poriadku, o ktoré požiadal listom z 25. marca 2021.
- Aj na základe žiadosti obvineného [REDAKOVANÉ] o preskúmanie postupu vyšetrovateľa podľa § 210 Trestného poriadku z 22. júla 2021 boli preverené argumenty a námietky, pričom o výsledných zisteniach bol obvinený upovedomený 10. augusta 2021.
- Dňa 3. septembra 2021 dozorový prokurátor upovedomil o výsledkoch preskúmania postupu vyšetrovateľa aj obvineného [REDAKOVANÉ], ktorý o to požiadal 11. augusta 2021.
- V poradí tretí návrh vyšetrovateľa na podanie obžaloby na obvinených vrátane sťažovateľa bol doručený špeciálnej prokuratúre 14. októbra 2021.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom vyšetrovateľa a dozorujúcej špeciálnej prokuratúry v prípravnom konaní vedenom pod ČVS: PPZ-180/NKA-VY4-2019 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny, resp. jeho práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

12. Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

13. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a rovnako aj čl. 38 ods. 2 listiny) a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej uvedené základné práva sa chránia aj v prípade konania pred orgánmi činnými v trestnom konaní po začatí trestného stíhania (napr. II. ÚS 41/98, II. ÚS 20/02, III. ÚS 99/02).

14. Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že z hľadiska hodnotenia povahy veci sa ústavný súd oprel o všeobecnú zásadu uznávanú aj v judikatúre ESLP, podľa ktorej sa primeraná lehota na konanie v trestných veciach v dôsledku mimoriadne citeľného zásahu do sféry osobných práv a slobôd, ktorý je s priebehom trestného procesu spojený, musí posudzovať prísnejšie (II. ÚS 32/03). Nemožno pochybovať o tom, že aj povaha predmetných trestných činov si vyžadovala osobitnú starostlivosť orgánov činných v trestnom konaní o naplnenie účelu trestného konania, čo okrem iného znamená, že orgány činné v trestnom konaní majú povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty účastníkov konania.

15. Judikatúra ústavného súdu (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) a ESLP sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy (a obdobne aj v čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru), sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup orgánov činných v trestnom konaní, prípadne súdu. Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v tomto prípade.

Právna a faktická zložitosť veci:

16. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, ústavný súd súhlasí s hodnotením generálnej prokuratúry, že skutková zložitosť predmetnej trestnej veci je mimoriadna. Ústavný súd v prvom rade konštatuje, že zložitosť veci v trestných konaniach je determinovaná najmä počtom obvinených osôb, počtom osôb participujúcich na trestnom stíhaní (okrem obvinených to môžu byť svedkovia, znalci a pod.), medzinárodným rozsahom trestného stíhania a potrebou dožiadania

právnej pomoci v cudzine (či už v krajinách Európskej únie, alebo tretích krajinách). Faktorom, na ktorý je potrebné prihliadať, čo sa týka zložitosti trestného stíhania, je aj vysoko sofistikovaná tzv. „kriminalita bielych golierov“, t. j. rozsiahla organizovaná činnosť zahrňujúca spoluprácu viacerých obchodných spoločností v rozličných jurisdikciách na účely uniknutia pozornosti kontrolných štátnych orgánov, využívajúc pritom expertízu, resp. odbornosť v oblasti práva, daní, účtovníctva a financií (napr. rozsudky ESĽP Neumeister proti Rakúsku, bod 20, C.P. a ďalší proti Francúzsku, bod 30 a Arewa proti Litve, bod 52).

17. Predmetom trestného stíhania sťažovateľa je práve ekonomická trestná činnosť daňovej povahy. Jej odkrývanie mimoriadne sťažoval vysoko sofistikovaný spôsob páchania trestnej činnosti, ktorého cieľom malo byť vylákatie finančných prostriedkov od štátu prostredníctvom daňových úradov uplatnením nadmerných odpočtov dane z pridanej hodnoty alebo skrátením dane z pridanej hodnoty. Na tento účel mali vzniknúť na území Slovenska, Česka, Maďarska, Poľska, Lotyšska, Írska, Rumunska a Ukrajiny viaceré zločinecké skupiny vyznačujúce sa hierarchickým usporiadaním ich členov s evidentnými znakmi podradenosti nižších článkov, kde vrcholní predstavitelia činnosť skupín mali riadiť, určovať spôsob dosiahnutia ich cieľov, znášať náklady na páchanie trestnej činnosti a dosiahnutie cieľov. V tomto kontexte mali dávať pokyny nižšie postaveným členom skupín v postavení tzv. výkonných manažérov. Ich úlohou malo byť hlavne zabezpečovanie realizácie predstieraných zdaniteľných plnení spočívajúcich v obchodovaní s rôznymi komoditami, napr. investičným zlatom, platinou, masívnymi dubovými podlahami, slnečnicovým olejom, ryžou, cukrom, autosúčiastkami, betonárskou oceľou atď. S týmto zámerom mali byť najskôr zabezpečené obchodné spoločnosti (viac ako 50), a to nielen na území Slovenskej republiky, ale aj v iných krajinách Európskej únie, ktoré mali predstierať, že s týmito komoditami riadne obchodujú. Jednotlivé spoločnosti mali zabezpečiť skutočne existujúci tovar, ktorý mal byť predmetom obchodovania, starať sa o logistiku súvisiacu s prepravou uvedeného tovaru podľa priložených účtovných a prepravných dokladov, zároveň zabezpečovať vyhotovovanie týchto prepravných a účtovných dokladov k jednotlivým prepravám za jednotlivé obchodné spoločnosti a dávať pokyny najnižším článkom skupín ako osobám (tzv. biele kone) vystupujúcim ako štatutárni zástupcovia slovenských i zahraničných obchodných spoločností. Zo strany orgánov činných v trestnom konaní si to vyžadovalo i náročné sprehľadnenie tokov jednotlivých komodít medzi slovenskými spoločnosťami navzájom, resp. zahraničnými spoločnosťami.

18. Z predošlého bodu vyplýva, že do páchania trestnej činnosti mali byť okrem početného množstva slovenských obchodných spoločností zainteresované viaceré zahraničné obchodné spoločnosti (Lotyšsko, Írsko, Poľsko, Česko a Maďarsko), čo viedlo k nutnosti zabezpečovania dôkazov prostredníctvom medzinárodnej právnej pomoci nielen medzi členskými štátmi Európskej únie, ale aj mimo nej. Práve medzinárodná právna pomoc zohrávala pri objasňovaní cezhraničnej daňovej trestnej činnosti nezastupiteľnú úlohu. Tá je však vždy spojená so značnou časovou náročnosťou. Navyše zadovážené dôkazy najmä listinnej povahy si vyžadujú nielen ich dôsledný preklad, ale aj adekvátnu ekonomickú analýzu.

19. Dĺžku napadnutého prípravného konania ovplyvnila aj samotná dĺžka protiprávneho konania, pre ktorú bolo vedené trestné stíhanie, a počet osôb, ktoré sa na nej mali zúčastňovať. Iba na Slovensku bolo vznesené obvinenie viac ako 100 osobám, ktoré mali páchať trestnú činnosť po dobu viac ako piatich rokov (2007 až 2012). Popritom bolo potrebné vypočítať aj viac ako 76 svedkov, niektorých aj opakovane. Počet obvinených osôb viedol orgány činné v trestnom konaní

k postupnému vylučovaniu jednotlivých obvinených, resp. jednotlivých skupín obvinených na samostatne prebiehajúce vyšetrovania. To ale viedlo aj k potrebe opakovane zabezpečovať tie isté osobné i listinné dôkazy (výsluchy obvinených v procesnom postavení svedkov, duplicitné vyhotovovanie účtovných dokladov a pod.). Vzájomná súvislosť jednotlivých trestných konaní sa prejavila aj v nevyhnutnosti viesť jednotlivé trestné konania tým istým kolektívom orgánov činných v trestnom konaní.

20. Už uvedené závery viedli ústavný súd ku konštatovaniu, že skutková zložitnosť sťažovateľovej trestnej veci je nepochybne výnimočná a mimoriadna vzhľadom na trestné stíhanie, ktoré orgány činné v trestnom konaní „bežne“ vedú. Napokon ani sám sťažovateľ v žiadnom zo svojich podaní nespochybňoval existenciu skutkovej zložitosti predmetného trestného stíhania.

Správanie účastníka konania:

21. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prieťahom. Ústavný súd zo žiadnej z predložených listín neidentifikoval žiadny postup na strane sťažovateľa, ktorý by v napadnutom konaní mohol mať negatívny vplyv na dĺžku konania. Sťažovateľ v napadnutom prípravnom konaní využíval iba dostupné zákonné prostriedky (sťažnosť, žiadosť o preskúmanie postupu vyšetrovateľa, mimoriadny opravný prostriedok podľa § 363 Trestného poriadku a návrh na zastavenie trestného stíhania), ktoré nie je možné považovať za úmyselné obštrukcie v prípravnom konaní, resp. ani za konanie na účely predlžovania prípravného konania.

Postup orgánov činných v trestnom konaní v napadnutom prípravnom konaní:

22. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k zbytočným prieťahom, bol postup samotných orgánov činných v trestnom konaní v napadnutom prípravnom konaní. Sťažovateľ síce vo svojej ústavnej sťažnosti tvrdil, že v období medzi rokmi 2015 až 2018 nebol upovedomený o žiadnom procesnom postupe vyšetrovateľa, v čom videl nečinnosť orgánov činných v trestnom konaní. No v ďalšom priebehu konania pred ústavným súdom vyšlo najavo, že vyšetrovateľ v predmetnom období riadne konal a to, že sťažovateľ nebol vyrozumený o procesných úkonoch, bolo dané tým, že po svojom výsluchu 16. júna 2015 výslovne uviedol, že nežiada byť dopredu informovaný o možnosti zúčastňovať sa ďalších procesných úkonov s inými subjektmi predmetného trestného stíhania, a tiež, že nechce byť prítomný pri týchto úkonoch. Sťažovateľove následne vysvetlenia (v jeho vyjadrení z 8. mája 2022), že sa pomýlil a tento omyl napravil až po preštudovaní vyšetrovacieho spisu 18. septembra 2018, resp. že orgány činné v trestnom konaní ho mali upozorňovať napriek tomu (čo podložil úplne nesúvisiacimi ustanoveniami Trestného poriadku, pozn.), v tomto kontexte neboli spôsobilé spochybniť postup vyšetrovateľa vo vzťahu k namietaným prieťahom v napadnutom prípravnom konaní. Naopak, postup orgánov činných v trestnom konaní v tomto období nevykazoval žiadne známky nečinnosti alebo neefektívnosti a subjektívnu nespokojnosť sťažovateľa v tomto ohľade možno pričítať na vrub iba samotnému sťažovateľovi a jeho nesústredenosti.

23. Z predloženej rekapitulácie úkonov prípravného konania ústavný súd nedokázal identifikovať žiadne obdobia nečinnosti a ani postup, ktorý by bolo možné charakterizovať ako nehospodárny alebo neefektívny. Odhliadnuc od situácie v predošlom bode (ktorú ústavný súd vyhodnotil ako

nerelevantnú vo vzťahu k namietaným priesťahom, pozn.), ani sám sťažovateľ nedokázal určiť žiadne konkrétne obdobie, keď mali byť orgány činné v trestnom konaní nečinné, alebo ich akýkoľvek nehospodárny či neefektívny postup, ktorý by mohol mať za následok priesťahy v napadnutom prípravnom konaní. A to ani v reakcii na vyjadrenie generálnej prokuratúry, ktorého súčasťou bola aj stručná rekapitulácia úkonov v tomto prípravnom konaní. Taktiež samotná okolnosť, že podania sťažovateľa boli v prípravnom konaní zamietnuté, resp. im nebolo vyhovené, nemá žiadnu príčinnú súvislosť s obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov. Rovnako žiadnu súvislosť s namietaným porušením predmetného základného práva nemali ani jeho námietky o porušení čl. 50 ods. 3 ústavy a spochybňovanie rôznych skutkových okolností a dôkazov v napadnutom prípravnom konaní, ktoré sťažovateľ prezentoval vo svojom vyjadrení z 8. mája 2022.

24. Odhliadnuc od už uvedeného, ústavný súd posúdil aj význam veci pre sťažovateľa. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti uviedol iba veľmi všeobecné a vágne dopady na jeho život, konkrétne že bol nútený opustiť povolania, ktoré vykonával dovtedy a ktoré zodpovedali jeho vzdelaniu. Opomenul už ale uviesť akékoľvek podrobnosti, ktoré by preukazovali, že to je dôsledkom prebiehajúceho trestného stíhania, pričom takejto alebo obdobnej životnej situácii musia čeliť celkom zjavne aj ľudia, ktorí nie sú trestne stíhaní (napr. pri zmene zamestnania po zániku zamestnávateľa). Napokon ústavný súd prihliadol aj na okolnosť, že sťažovateľ v predmetnej trestnej veci nebol väzobne stíhaný, čo by bola okolnosť, ktorá by odôvodňovala reštriktívnejšie posudzovanie (napr. rozsudok ESLP vo veci Abdoela proti Holandsku, bod 24).

25. Ako už ústavný súd uviedol (v bode 14 odôvodnenia tohto uznesenia), platí, že potenciálna existencia priesťahov v trestnom konaní sa vo všeobecnosti posudzuje prísnejšie ako potenciálna existencia priesťahov v netrestnom konaní s ohľadom na vážnosť dopadu na život sťažovateľa. No samotná „priateľnosť“ dĺžky konania závisí od viacerých faktorov, ktoré už boli opísané, a v konečnom dôsledku ohľady na potenciálne dopady na život sťažovateľa nemôžu prevážiť nad záujmom na riadnom vyšetrení veci. Osobitne vo vzťahu k mimoriadnemu rozsahu predmetnej trestnej veci, keď orgány činné v trestnom konaní aj na účely minimalizovania možnosti priesťahov (vo vzťahu k jednotlivým obvineným) a prehľadnejšieho (a teda aj efektívnejšieho) priebehu predmetného trestného konania postupne vylučovali jednotlivých obvinených, resp. skupiny obvinených na samostatné konania.

26. Ústavný súd teda konštatuje, že v napadnutom prípravnom konaní napriek dĺžke jeho konania s ohľadom na charakter tejto konkrétnej veci jednak neidentifikoval také okolnosti, ktoré by svedčili o nečinnosti, resp. neefektívnej činnosti orgánov činných v trestnom konaní, a zároveň nebolo možné prihliadnuť na žiadnu inú relevantnú okolnosť (význam veci pre sťažovateľa, rozsah trestného stíhania, potenciálne väzobné stíhanie), ktorá by indikovala neprípustnosť (takejto) dĺžky napadnutého prípravného konania vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov.

27. Ústavný súd v závere dodáva, že samotná dĺžka napadnutého prípravného konania (približne 9 rokov do podania ústavnej sťažnosti, 10 rokov doteraz) na prvý pohľad a bez vedomosti o mimoriadnom rozsahu trestného stíhania síce pôsobí ako neprimeraná, no pri rozhodovaní o základnom práve na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov nie je pre ústavný súd referenčným rámcom (len) časový údaj (napr. 3 roky, 5 rokov alebo 10 rokov), ale súhrn všetkých

okolností konkrétneho prípadu, ktoré sú hodnotené v rámci troch základných kritérií: zložitost' veci, konanie účastníka konania a konanie relevantných štátnych orgánov (pozri aj bod 15 odôvodnenia tohto uznesenia), a preto aj keby ústavný súd vo väčšine iných bežných prípadov (trestných alebo netrestných) považoval dĺžku napadnutého konania ako v tomto prípade za neakceptovateľnú, v tomto konkrétnom prípade s ohľadom na už opísané okolnosti bola celková dĺžka napadnutého konania ospravedlňiteľná.

28. Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že ústavnej sťažnosti sťažovateľa namietajúcej porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom vyšetrovateľa a dozorovej špeciálnej prokuratúry nebolo možné vyhovieť.

29. Keďže ústavný súd nezistil porušenie sťažovateľom označených práv, o ďalších jeho návrhoch už nerozhodoval, pretože boli viazané na vyslovenie porušenia základných práv a slobôd v konaní pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. júna 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu